

„Het liere en stijlvolle credo van den komenden Heer.”

Prof. Dr Th. L. Haitjema heeft gesproken in een kerkeraadsvergadering voor een Hervormde Gemeente over: De nood van onzen tijd en de kerk. O.m. lezen wij daarover in het uitvoerige verslag van de „Nieuwe Rotterdamse Courant”:

De nood is ook de belager der kerk; hij bedreigt de mogelijkheid het zendingswerk in stand te houden, en bedreigt ook de kerk hier. Vooral de oude volkskerk, die op de inkomsten van kerkelijke goederen vaak al te gemakkelijk teerde, wordt getroffen. Het ontbindend werk van de vijanden der kerk, de ontkenning wordt er door bevorderd. De doodehandsbelasting illustreert wel op pijnlijke wijze, dat wij niet meer leven in een tijd, dat de staat het als een eer rekende de voedselheer der kerk te zijn. Maar niet slechts de economische, ook de zedelijke en geestelijke nood hebben de kerk aangevallen. Ook binnen haar grenzen is men lang niet afkeerig van surrogaten; welk een onbewogen conservatisme en gebrek aan profetisme wordt er in haar gevonden. Waarom is er in de kerk dezelfde matheid en onzekerheid, alsof de gemeente van God geen credo had, dat fier en stijlvol spreekt van den komenden Heer.

Inderdaad, het „credo van de kerk” is „fier en stijlvol”. Jammer alleen maar, dat het zijn stijl al meer verliest, omdat door onderscheidende leidende figuren de inhoud van het „credo” verminkt is. De inhoud bepaalt den stijl. Niet omgekeerd. Hoe kan „de gemeente” fier en stijlvol het credo van den „komenden” „Heer” uitspreken, wanneer tegelijkertijd over den in de historie „gekomen” „Heer”, ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria, allerlei theorieën, b.v. van de door Prof. Haitjema verbreide dialectische theologie, aan „de gemeente” worden voorgelegd, die het gekomen-zijn van den „Heer” feitelijk of ontkennen, zooals het in de belijdenis staat, of niet meer noodzakelijk noemen? En als dan, behalve over het gekomen-zijn van den Heere Christus bovendien — om nog verder terug te gaan — over de schepping, en over den historischen zondeval, dus over den eersten Adam door deze zelfde theorieën gesproken wordt op zoodanige wijze, dat ten aanzien van het begin der geschiedenis het credo van de kerk rondweg opzij geworpen wordt, hoe kan men dan verlangen dat de gemeente inzake het einde der geschiedenis, en het komen van den tweeden Adam haar eschatologisch credo fier en stijlvol opheft? ¹⁾

De nood van de kerk.

Inderdaad.

Maar theologieën als van Prof. Haitjema helpen dien nood vergrooten, en maken het klagen daarover onvruchtbaar.

¹⁾ Ik onthoud me hier van verdere aanduiding; wat ik op het oog heb, werd breed besproken in de reeks hoofdartikelen: „Iets over de waarde of waardeeloosheid der geschiedenis”, K. S.

Wie in de kerk thuis hoort?

Wij hebben reeds gesproken over de vraag of menschen met overtuigingen als welke Prof. v. d. Berg van Eysinga verdedigd heeft (de historiciteit van Jezus ontkennd), in de kerk thuis hooren. In verband met deze aangelegenheid schrijft Ds D. Drijver in het Vrijzinnige orgaan „Kerk en Wereld”:

Evenmin als een land, kan een geloofsgemeenschap bestaan zonder grenzen, die aangeven waar het gemeenschappelijk terrein ophoudt en een ander begint. Aan dit dilemma is niet te ontkomen. Nu zijn theologen voldoende geoefend in de redeneerkunde om in theorie iets er op te vinden. Zij zoeken een formuleering die redding schijnt te brengen. Kerkopbouw heeft het een tijdlang geprobeerd met het wachtwoord „Christus, de Heer”. De omstandigheid, dat iemand als Prof. v. d. B. v. E. voor zulk een term, op dogmatische gronden, veel eer te winnen is dan die vrijzinnigen, die juist wel aan de historiciteit van Jezus vasthouden, bewijst reeds hoe ondeugdelijk dit onderscheidingssteek is.

De Aris stelt als objectieve norm voor „Het Evangelie”, met de vergunning den inhoud daarvan subjectief, dus naar eigen opvatting, te verstaan. Hij behaalt hiermee evenwel niet meer dan een formeel succes, want hoe kan „Het Evangelie” maatstaf zijn, zonder dat het gestandardeerd is in eene omschrijving, die geen twijfel laat?

„Een kerk, die ook ons aantrekt”. „De Nederlander”.

„De Nederlander” laat zich den laatsten tijd herhaaldelijk uit over kerkelijke kwesties en betreft een enkele maal ook ons blad in den gezichtskring. Soms gebeurt dat op niet al te boeiende wijze, b.v. wanneer onze opmerking, dat Gereformeerde predikanten zich niet voor het karretje van anderen, o.a. van den heer Mussert, laten spannen, beantwoord wordt met de vraag, of dan de heeren bovenbedoeld zich dan toch wel voor een karretje laten spannen, en of zij daar ook met opgeheven hoofden loopen.

Ook in het nummer van verleden week Vrijdag wordt over ons blad gesproken. Wij lezen het volgende:

In „De Reformatie” bestrijdt Prof. K. Schilder de redevoeringen van drie confessionele voormannen, bij gelegenheid van de herdenking der Afscheiding gehouden in de Pieterskerk te Leiden. Laat ons er bijvoegen (al is dit overbodig): Prof. S. doet dit op hoogstaande wijze en met aangrijpenden ernst.

Nu gaat het hier niet om de zaak zelve, maar om een enkele, zijdelingsche opmerking van Prof. S. in

deze polemiek. Hij zegt n.l. bij de vermelding der Pieterskerk: — die kerk, „met haar herinnering aan de Pelgrimfathers, een kerk dus, die ook ons aantrekt...”

Nu moge ons een (in dit verband) ondeugend citaat veroorloofd zijn.

We lezen n.l. in een beschrijving van de laatste preek, die de leider der Pelgrimvaders, Dr John Robinson, voor dat kleine troepje pioniers, te Leiden, hield, vóór zij Leiden verlieten, dat hij aanleiding vond om den toestand van de kerken der Reformatie te betreuren.

Daarna citeert „De Nederlander” uit de preek wat Robinson opmerkt over den toestand van de kerken der reformatie zelf. Hij zegt, dat zij

„gekomen waren tot een rustpunt in hun religie en niet verder durfden gaan dan de bewerkers van hun hervorming. B.v. konden de Lutherschen er niet toe bewogen worden om verder te gaan dan 't geen Luther ervaren had, en, hoeveel meer van Zijn wil God ook had medegedeeld en geopenbaard aan Calvijn, ze zouden liever sterven dan 't erkennen. En evenzoo, zei Robinson, blijken de Calvinisten vastgegreid te zijn, waar Calvijn hen verliet, 'n euvel, dat zeer te betreuren is. Want ofschoon ze in hun tijd kostbare, schijnende lichten waren, zoo heeft God toch nooit Zijn geheelen wil aan hen geopenbaard, en, zoo ze nu nog in 't land der levenden waren, zouden ze zeker even gretig en bereid zijn om verder licht te ontvangen als ze destijds waren om te ontvangen datgene, wat hun toen werd toebedeeld.”

„De Nederlander”, dit citeerende, besluit dan met de volgende woorden:

Wij meenden, juist in dit verband, dat deze herinnering aan de Pelgrimfathers niet ontoepasselijk schijnt!

Indien soms „De Nederlander” meenen mocht, dat de hedendaagsche Calvinisten niet verder zijn gekomen dan Calvijn, laat het blad het dan maar zeggen, dan zullen wij met genoegen constateeren, dat het zich vergist. Iets anders echter interesseert ons meer: Wij meenen nog steeds, met Calvijn aan de Schrift te moeten vasthouden. En wij meenen ook, dat wij hierin met de Pelgrimfathers het eens zijn, gelijk wij dat ook zijn in ons verder-willenen-komen-dan-Calvijn. En nu wordt de allervoornaamste vraag dus, niet, of soms de één verder komen wil dan Calvijn en de ander niet, maar de kwestie wordt deze, of zij, die, ook in „De Nederlander”, zich nog presenteren als dragers van hetzelfde geloof in de Schrift dat Calvijn gekend heeft, inderdaad nog die Schrift gelooven. Want eer wij het dilemma: „verder of niet verder” dan Calvijn aan de orde stellen kunnen, moet een ander dilemma besproken worden: op den weg van Calvijn, of op een anderen weg dan hij? Wij kunnen slechts op den zelfden weg een wedstrijd houden. En iemand die een anderen weg heeft ingeslagen dan wij, kan met ons kwalijk in discussie treden over de vraag, of wij in den wedstrijd verder zijn dan hij. Wij willen hem eerst uitnoodigen op den zelfden weg te gaan staan.

Vrijzinnig en Calvinistisch.

In Parijs zal binnenkort Calvijn's levenewerk herdacht worden. Onder meer hoopt daar tegenwoordig te zijn Prof. Wencelius van Philadelphia. Over dezen heeft zoowel Dr Beets als Dr v. Lonkhuyzen geschreven. Wij citeren Dr van Lonkhuyzen uit „De (Amerikaansche) Wachter”:

Prof. Wencelius — wiens positie aan een Amerikaansch vrijzinnig college hem in zake de zuiverheid van zijn Calvinisme, naar Dr Beets antwoordt, wel zeer verdacht maakt — was op dat congres (in Amsterdam, K. S.) de vertegenwoordiger van de Amerikaansche Calvinisten, van Calvin College, van de Christelijke Gereformeerde Kerk, enz. Zoo werd hij daar geaccepteerd! Is dat eerlijk?

In Parijs wordt dus voortgezet voor een deel, wat in Amsterdam begonnen is. Overigens hebben wij reeds maanden geleden enkele dingen over deze herdenking gezegd.

De Christenvrouw en „Gods Woord”.

In „De Christenvrouw”, orgaan van den Nederlandschen Christenvrouwenbond, Febr. 1935, wordt opgenomen een door Dr J. D. Dozy gehouden rede „over de positie van de Christenvrouw”. Spr. handelt o.m. over „het luisteren naar het Woord Gods en het volgen” daarvan. We lezen:

Nu komt de groote moeilijkheid: „waar is dat Woord Gods te hooren en wat houdt dat Woord Gods in?” Wanneer wij die vraag pogen te beantwoorden, dan denken wij onwillekeurig aan het woord van den apostel Paulus: „Wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten deele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben”. Dat is, wanneer wij denken over het Woord Gods vanzelfsprekend.

Die paulinische uitspraak over „het zien door een spiegel in een duistere rede” mag niet worden toegepast op het Woord. Want dat is licht. Geen „duistere rede”. Het door Paulus bedoelde zien moge „inadaequaat” zijn, maar het is toch „wel juist” (Prof. Grosheide op 1 Cor. 13:12). En het is mogelijk gemaakt juist door het Woord Gods. Anders was er van een wezenlijk „zien” geen sprake.

Verder:

Het spreekt vanzelf, dat dat Woord niet iets is, waarover wij zoomaar de beschikking hebben, dat wij, al naar wij dat nuttig en noodig oordeelen, kunnen gebruiken.

Niet „zoomaar” de beschikking; hoe dan wel de beschikking? Kunnen wij nu het Woord „gebruiken”, ja dan neen? Op die vraag zullen onze christenvrouwen een

ROOKT BEN HUR sigaren

Ben Hur BRILLANT GROOTE KNAK

Pracht model, fijnste tabak

Prijs 6 cent

antwoord moeten geven, en dan het ons bekende, zullen zij inderdaad hand-bond en zichzelf „christelijk” kunnen blijven noemen.

„Woord en Geest”.

Het orgaan gaf — men weet het — een bewering over wat ik zou gezegd hebben in een rede. Ik ontkenne de juistheid. Van de tegenspraak wordt geen nota genomen; het eenige is een nieuwe inzenderlijke qualificatie — zonder bewijs.

Beleefde groeten aan den redacteur.

Laster.

Melis Stoke schrijft in „De Groene Amsterdammer”:

En aangezien nu de aanvang van een lastercampagne meestal onschuldig is in den vorm van het kabbelen gletscherbeekje waarmee deze regelen werden ingeleid, is het van belang die inleiding aldus te moduleeren dat reeds aanstonds het ontstaan van een groote, vernietigende stroom wordt voorkomen.

Bijvoorbeeld als volgt:

Iemand zegt: Ik moet je wat vertellen.

Men doe een keuze uit de volgende antwoorden:

— Doe het dan maar schriftelijk. ... Doe wat je niet laten kunt. ... Vertel het maar aan een ander. ... Ik heb geen tijd. ...

De lasteraar in commissie:

— Maar belooft me eerst, dat je het als strikt vertrouwelijk zult beschouwen. ...

— Neen. ... Ik belooft niets. ... Doe toch niet zoo gewichtig. ...

Ge hebt dan nog altijd vrijheid van handelen en de lasteraar in commissie ook.

Meestal vindt hij zijn verhaal zóó mooi en opwindend, dat het dan tenslotte toch komt.

Al naarmate het belangrijk is of futiel kunt u dan het gesprek beëindigen met:

— Loop rond. ... Waarom vertel je mij dien onzin? ... enz. enz.

U bent dan vrij van dien toestand van op eere-woord gesnoerde monden, en om, indien de zaak er belangrijk genoeg voor is, alle maatregelen te treffen tot een afdoend démenti.

Daar kan namelijk haast bij zijn, want niets verspreidt zich zoo snel als de laster en niets werkt trager door dan de rechtzetting.

Jammer, dat zulke herinneringen ook voor onze samenleving noodig kunnen zijn. Want er wordt geweldig gefantaseerd, en grandioos gelogen.

Vriendelijk advies à la Melis Stoke: zeg tegen iedereen, die u „wat flins” verteld heeft: „och, zet 't op papier, stuur 't briefje onderteekend naar den man in kwestie toe, of, zoo niet — zwijg en laster niet meer.”

Komedianten.

Uit Amsterdamsche Kerkbode:

Komedianten trokken voorbij.

Doch waarbij zal ik dit geelacht vergelijken? Het is gelijk aan de kinderkens, die op de markten zitten en hunnen gezellen toeroepen, en zeggen:

„Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend”.

Mattheus 11:16—17.

De uitwerking van het gegeven:

Een straattooneeltje van spelende kinderen biedt den Heiland hier de stof voor een ernstige prediking. Die kinderen spelen zooals onze kinderen spelen. Den éenen dag spelen zij bruiloftje. Zij vlechten kransjes in hun haar, blazen op hun fluit of nemen anders maar een takje dat een fluit moet voorstellen. Zij kiezen één hunner makkerkes, die zal de bruidegom zijn, en één der meisjes zal voor bruidje spelen. Van een doekje is gauw een sluier gefabriceerd en hun gezichtjes stralen alsof het echt is! En dan blaast er één op zijn echt of nagebootst fluitje en al die kleine gasten huppelen en zwieren over den grond. Zij zijn er heelmaal in. ... totdat de stem van vader of moeder weerklinkt: „Naar bed! kleine rakkers!” Den volgende dag staat hun hoofd naar een ander spel, zij gaan begrafenisse spelen. Eén gaat daar liggen alsof hij gestorven is en zijn makkerkes plooven zijn shirt stof om hem heen. De meisjes moeten voor klaagvrouwen fungeeren, zij moeten hun oolijke gezichtjes bedekken en vooral veel lawaai maken! De jongens zullen als lijdvaarders optreden. Kleine komediantjes kunnen zij zoo zijn, die kinderen! Maar soms wil het spel niet vlotten. Hun hoofd staat er niet naar. De een wil bruiloftje spelen en blaast met holle wangen op zijn fluit, maar neen hoor! de anderen willen niet dansen! „Wij hebben er geen zin in om bruiloftje te spelen” zeggen zij. Goed, dan wat anders! Een meisje gaat schijnbaar diep bedroefd met het gezicht tegen den muur staan. Zij windt haar kleedje om het hoofd en begint een droevig liedje te zingen. Gij hoort in gedachten dat hooge stemmetje al, met die lange uit-halen! Maar mis hoor, niemand doet mee. Zij hebben geen zin.

Als de Heere Jezus Zijn tijdgenooten met zulke kinderen vergelijkt, zegt hij daarmee: „Menschen, gij zijt Komedianten!” Johannes is gekomen met zijn boetprediking, de menschen hebben hem een seizoen gevolgd, maar toen hebben zij gezegd: „Kan er dan

laag geeft, al ring een meer rde, die echter noemde rood-at.

e Senoon-kalk-at er overheen torst ligt, met ezellaag. Deze ds zachter om De betekenis ig geeft aan de id. Daardoor schen — voor- oor heeft — en ur nemen. Dit een zoodanige akkergrond te

st-Jordaanland talzelve geldt het West-Jor- is voor Galilea. plaatsen door ken en vindt en bij verwee- n bodem.

d een rijke af- konen vlakten.

belangrijk deel n — alleen de u zijn voor een volgt al dade- rder gebied is

West-Jordaan- i we in Hand.

riog weten te zigt werd van

Jizreël is een tal van plaat-

ten, Johannes- vijl de heuvels edekt zijn. De

evormde kegel begroeid met

soo gevormde vogels als aan

and ten Noor-

te werd dit als

am de halve

Basan als zijn

zij veel vee

onderscheiden

van het noorden dat

d, bedekt met

rooit er over-

ken bebouwd

er steenachtig.

roode aarde

ordt en rijke

en. Bosschen

waarschijnlijk

rweer, waarbij

e „weiden van

an de „sterke

in het gemeste

et vooral aan

olan, gedacht

in geheel Pa-

Damaskus toe

de Haaran-

Dit is in bij-

tarwegebied.

buitengewoon

an heeft een

orden onder-

gevaarten, die

l zijn sporen

sch. Zoals

ral eiken ge-

beiden. Thans

de bergen. De

11:2) werden

dienst te doen

iciërs. (Ezech.

dergelijke, in het algemeen ter, dat er op en, zoodat de e van kunnen en of andere llen dan ook weinig plan-

odem grooten el zal blijken.

BRUIJEL.

13 Juli '34

ina”. P. J. B. VI

blz. 3 v.v.

na, 11, blz. 1 v.v.